

LANDSVERORDENING UITZONDERINGSTOESTAND

§ 1 Afkondiging en opheffing van een uitzonderingstoestand

Artikel 1

1. Ingeval buitengewone omstandigheden dit vereisen kan ter handhaving van de uitwendige of inwendige veiligheid, op voordracht van de Minister-President bij landsbesluit, de uitzonderingstoestand worden afgekondigd.
2. Het begin van een uitzonderingstoestand wordt niet op een vroeger tijdstip gesteld dan dat waarop het landsbesluit, bedoeld in het eerste lid, op de daarin te bepalen wijze, is bekendgemaakt.
3. Het landsbesluit, bedoeld in het eerste lid, wordt in het Afkondigingsblad geplaatst.

Artikel 2

Een landsbesluit tot afkondiging van een uitzonderingstoestand wordt terstond aan de Staten, de regering van het Koninkrijk, de regering van Nederland, de regering van Aruba en de regering van Curaçao gezonden.

Artikel 3

Een uitzonderingstoestand wordt opgeheven:

- a. bij besluit van de Staten, indien het van oordeel is dat de uitzonderingstoestand niet, of niet langer dan een bepaalde termijn, mag voortduren;
- b. bij landsbesluit, op voordracht van de Minister-President, zodra de omstandigheden dit, naar het oordeel van de regering, toelaten.

Artikel 4

1. Het besluit, bedoeld in artikel 3, onderdeel a, wordt op de daarin te bepalen wijze bekendgemaakt op last van de voorzitter van de Staten en treedt terstond in werking.
2. Het landsbesluit, bedoeld in artikel 3, onderdeel b, wordt op de daarin te bepalen wijze bekendgemaakt en treedt terstond in werking.
3. Door de zorg van de Minister van Algemene Zaken worden, de besluiten, bedoeld in het eerste en tweede lid, in elk geval in het Afkondigingsblad geplaatst.

Artikel 5

Door opheffing van de uitzonderingstoestand eindigt van rechtswege de werking van de bepalingen die in werking zijn gesteld ingevolge de artikelen 7 tot en met 16.

§ 2 Bevoegdheden burgerlijk gezag gedurende een uitzonderingstoestand

Artikel 6

In deze landsverordening wordt onder handhaving van de inwendige en uitwendige veiligheid tevens verstaan het nemen van maatregelen om de situatie te beëindigen die aanleiding heeft gegeven tot het afkondigen van de uitzonderingstoestand.

Artikel 7

1. Gedurende de periode waarin een uitzonderingstoestand geldt ter handhaving van de inwendige en uitwendige veiligheid die is verstoord door een ramp, ongeval of verstoring van het verkeer of verbindingen, is de Minister van Algemene Zaken, met inachtneming van de geldende regels gegeven bij of krachtens rijkswet, bevoegd de Gouverneur van Curaçao of Aruba te verzoeken eenheden van de aldaar gestationeerde krijgsmacht ter beschikking te stellen ter handhaving van de uitzonderingstoestand.
2. De ter beschikking gestelde eenheden van de krijgsmacht staan gedurende de periode van hun inzet onder verantwoordelijkheid van de Gouverneur.

Artikel 8

1. Gedurende de periode waarin een uitzonderingstoestand geldt, kan bij het besluit ter afkondiging hiervan, worden bepaald, dat de daarin aangewezen opsporingsambtenaren, bevoegd zijn van een ieder inlichtingen te verlangen en inzage te vorderen van bescheiden alsmede van informatiedragers waarop gegevens zijn vastgelegd, indien kennis daarvan voor de handhaving van de uitzonderingstoestand noodzakelijk is.
2. Indien inzage als bedoeld in het tweede lid is gevorderd, kan teneinde afschriften te maken voor korte tijd afgifte dan wel schriftelijke vastlegging en afgifte worden gevorderd.
3. Een ieder is verplicht de verlangde inlichtingen volledig en naar waarheid te verstrekken en de gevorderde inzage alsmede de gevorderde afgifte dan wel schriftelijke vastlegging en afgifte te verlenen. Zo nodig kan een termijn worden gesteld voor naleving van deze verplichtingen.
4. Zij die uit hoofde van hun stand, beroep of ambt tot geheimhouding verplicht zijn kunnen zich verschonen van het verschaffen van inlichtingen, doch uitsluitend voor zover het betreft hetgeen hun in hun hoedanigheid is toevertrouwd. Zij kunnen voorts het verlenen van inzage van bescheiden en gegevens, alsmede het verlenen van medewerking weigeren, voor zover hun geheimhoudingsplicht zich daartoe uitstrekt.
5. Bij het besluit, bedoeld in het eerste lid, kunnen nadere regels worden gesteld ter uitvoering van dit artikel.

Artikel 9

Gedurende de periode waarin een uitzonderingstoestand geldt, kan bij het besluit ter afkondiging hiervan, worden bepaald, dat het aan een ieder is verboden, individueel of in gemeenschap met anderen, buiten gebouwen en besloten plaatsen, een godsdienst of levensovertuiging te belijden.

Artikel 10

1. Gedurende de periode waarin een uitzonderingstoestand geldt, kan bij het besluit ter afkondiging hiervan, worden bepaald, dat het aan een ieder is verboden gedachten of gevoelens te openbaren, inlichtingen door te geven, te vergaren of te ontvangen, of vertoningen, die van films daaronder begrepen, te verzorgen.
2. Onder het openbaren van gevoelens en gedachten als bedoeld in het eerste lid, wordt in elk geval verstaan het vervaardigen, uitgeven, voorhanden hebben,

verspreiden, aanbrengen of in de handel brengen van geschriften, opschriften, tekeningen of afbeeldingen.

3. Bij het besluit, bedoeld in het eerste lid, kunnen nadere regels worden gegeven ter uitvoering van dit artikel.

Artikel 11

1. Gedurende de periode waarin een uitzonderingstoestand geldt, kan bij het besluit ter afkondiging hiervan, worden bepaald, dat:
 - a. het aan een ieder verboden is in het openbaar te betogen of deel te nemen aan een vergadering of betoging;
 - b. het aan een ieder verboden is zich op de openbare weg te begeven, zich aan de openbare weg op te houden, zich te begeven op of in daartoe aangewezen gebouwen, verblijfplaatsen of terreinen, of in de open lucht te vertoeven;
2. Gedurende de periode waarin een uitzonderingstoestand geldt, kunnen bij het besluit ter afkondiging hiervan, plaatsen in gebruik bij het Land of bij een onderneming van het Land als verboden plaats worden aangewezen ter bescherming van gegevens, waarvan de geheimhouding noodzakelijk is in het belang van de veiligheid van de staat.
3. Gedurende de periode waarin een uitzonderingstoestand geldt, kunnen, bij landsbesluit op voordracht van de Minister-President, gebieden worden aangewezen die geheel of gedeeltelijk worden ontruimd. Het besluit voorziet in de aanwijzing van plaatsen ter onderbrenging van personen die als gevolg van de ontruiming niet beschikken over een adequate tijdelijke verblijfplaats.
4. Bij het besluit, bedoeld in het eerste lid, kunnen nadere regels worden gesteld ten aanzien van de toegang tot, het verkeer binnen en het verlaten van daartoe aangewezen gebieden.

Artikel 12

Gedurende de periode waarin een uitzonderingstoestand geldt, kan bij het besluit ter afkondiging hiervan, worden bepaald, dat, indien dit noodzakelijk is ter handhaving van de uitzonderingstoestand, daartoe aangewezen opsporingsambtenaren:

- a. toegang hebben tot elke plaats en bevoegd zijn aldaar onderzoek of huiszoeking te verrichten;
- b. bevoegd zijn zonder machtiging woningen binnen te treden;
- c. zich bij het binnentreden niet behoeven te legitimeren;
- d. het doel van het binnentreden niet behoeven mede te delen aan de gebruiker van de plaats of woning.

Artikel 13

1. Gedurende de periode waarin een uitzonderingstoestand geldt, kan bij het besluit ter afkondiging hiervan, worden bepaald, dat daartoe aangewezen opsporingsambtenaren bevoegd zijn zonder toestemming van de verzender noch de geadresseerde kennis te nemen van de inhoud van correspondentie, waaronder elektronische correspondentie, of gesprekken gevoerd met behulp van voorzieningen voor telecommunicatie, zonder voorafgaande machtiging van de rechter, indien dit noodzakelijk is ter handhaving van de uitzonderingstoestand.
2. Zodra de noodzaak is vervallen worden belanghebbenden van gebruik van deze bevoegdheid schriftelijk op de hoogte gesteld, tenzij het belang van het Land zich hier blijvend tegen verzet.

Artikel 14

1. Gedurende de periode waarin een uitzonderingstoestand geldt, kan bij het besluit ter afkondiging hiervan, worden bepaald, dat de minister belast met telecommunicatie bevoegd is bindende aanwijzingen en opdrachten te geven aan houders van vergunningen ingevolge de Landsverordening op de telecommunicatievoorzieningen met betrekking tot het instandhouden, exploiteren, verzorgen, gebruiken en beveiligen van openbare telecommunicatienetwerken, voorzieningen, installaties, zendapparatuur of frequenties, en de daarmee verzonden, ontvangen of te verzenden of te ontvangen gegevens of informatie.
2. Indien de houders van vergunningen als gevolg van aanwijzingen gegeven op grond van het eerste lid onevenredig financieel nadeel ondervinden, kan hen een naar billijkheid te bepalen vergoeding worden toegekend.
3. Indien geen gevolg wordt gegeven aan een aanwijzing of opdracht dan is de Minister, of door hem daartoe aangewezen personen, bevoegd zaken te gebruiken of in gebruik te vorderen en overige maatregelen nemen opdat de aanwijzingen of opdrachten worden uitgevoerd.
4. Bij het besluit, bedoeld in het eerste lid, kunnen nadere regels worden gesteld ter uitvoering van dit artikel.

Artikel 15

1. Gedurende de periode waarin een uitzonderingstoestand geldt, kan bij het besluit ter afkondiging hiervan, worden bepaald, dat de Minister van Justitie, dan wel de daartoe aangewezen opsporingsambtenaren, bevoegd is onroerende en roerende zaken te gebruiken, dan wel in gebruik te vorderen, onder zo spoedig mogelijke verstrekking van een schriftelijk bewijsstuk.
2. Zodra zulks naar het oordeel van de Minister van Justitie mogelijk is, wordt de in gebruik gevorderde zaak door of vanwege deze wederom ter beschikking van de rechthebbende gesteld. Hiervan wordt mededeling gedaan aan de rechthebbende of wordt dit ter algemene kennis gebracht indien er van meerdere personen zaken zijn gebruikt of gevorderd.
3. Het bevoegd gezag is bevoegd veranderingen aan te brengen in, aan of op zaken, die krachtens het eerste lid zijn gebruikt of in gebruik zijn gevorderd.

Artikel 16

1. Gedurende de periode waarin een uitzonderingstoestand geldt, kan bij het besluit ter afkondiging hiervan, worden bepaald, dat de daartoe aangewezen opsporingsambtenaren, bevoegd zijn alle voorwerpen, waarvan ernstig vermoeden bestaat dat zij zullen dienen tot het in gevaar brengen van de uitwendige of inwendige veiligheid, dan wel van belang zijn voor de waarheidsvinding omtrent een mogelijk in gevaar brengen van die veiligheid, te onderzoeken of in beslag te nemen.
2. Van elke inbeslagneming wordt een proces-verbaal opgemaakt. Dit proces-verbaal dat mede de redenen van de inbeslagneming vermeldt, wordt binnen tweemaal vierentwintig uren aan belanghebbende in afschrift medegedeeld, voor zover mededeling aan belanghebbende niet strijdig wordt geoordeeld met het belang van het Land.

Artikel 17

1. Personen die geen gevolg geven aan instructies, aanwijzingen of opdrachten gegeven door het bevoegd gezag ter uitvoering van deze wet, kunnen door of namens de Minister van Justitie, naar een daartoe aangewezen plaats worden gebracht en tijdelijk worden opgehouden.
2. De beslissing tot ophouding wordt op schrift gesteld en bevat het voorschrift dat niet is nageleefd en de omstandigheden waaronder dit is geschiedt.
3. De bevoegdheid tot ophouding wordt enkel toegepast indien noodzakelijk ter voorkoming van voortzetting of herhaling van de niet-naleving en de naleving redelijkerwijs niet op andere geschikte wijze kan worden verzekerd.

Artikel 18

1. De Minister van Justitie draagt er voor zover mogelijk zorg voor dat de opgehouden personen in de gelegenheid worden gesteld door een daartoe door hem aangewezen ambtenaar hun gegevens te laten vastleggen ten bewijze dat zij zijn opgehouden.
2. De ophouding mag niet langer duren dan de tijd die nodig is ter voorkoming van voortzetting of herhaling van de niet-naleving, met een maximum van twaalf uren.
3. De plaats van ophouding dient geschikt te zijn voor de opvang van de op te houden personen.
4. Bij het besluit ter afkondiging van de uitzonderingstoestand worden één of meer plaatsen aangewezen die kunnen worden gebruikt ter ophouding van personen.

Artikel 19

1. Degene die opzettelijk handelt in strijd met het verbod gegeven bij artikel 9, artikel 10, eerste lid, of artikel 11, eerste lid, begaat een misdrijf en wordt gestraft met een gevangenisstraf van maximaal vier jaar of geldboete van de vierde categorie.
2. Degene die opzettelijk handelt in strijd met regels gegeven krachtens artikel 8, vijfde lid, artikel 10, derde lid, artikel 11, vierde lid, 14, vierde lid, begaat een misdrijf en wordt gestraft met een gevangenisstraf van van ten hoogste twee jaren of geldboete van de vierde categorie
3. Handelen als bedoeld in het eerste of tweede lid, voor zover niet opzettelijk begaan, is een overtreding en wordt gestraft met hechtenis van ten hoogste één jaar of geldboete van de derde categorie.

Artikel 20

Deze landsverordening wordt aangehaald als: Landsverordening uitzonderingstoestand.

MEMORIE VAN TOELICHTING Landsverordening uitzonderingstoestand

Algemeen

Onderhavig ontwerp strekt tot regeling van de afkondiging, de handhaving en de opheffing van een uitzonderingstoestand, en tot vaststelling van de bevoegdheden die door het burgerlijk gezag kunnen worden toegepast gedurende een uitzonderingstoestand.

Artikel 112 van de Staatsregeling van St. Maarten bepaalt dat een uitzonderingstoestand kan worden afgekondigd ter handhaving van de uitwendige of inwendige veiligheid en de openbare orde. De term uitzonderingstoestand geeft reeds aan dat er sprake is van een situatie waarin het normale maatschappelijke leven geen doorgang kan vinden. Om deze situatie te beheersen en te normaliseren kan het noodzakelijk zijn dat het burgerlijk gezag over bevoegdheden beschikt, waarover het onder normale omstandigheden niet beschikt. Zoals ook uit artikel 112 blijkt kunnen gedurende een uitzonderingstoestand een aantal grondrechten van de burgers worden beperkt. Gezien het ingrijpende karakter van een dergelijke beperking is de grondslag daartoe ook in de Staatsregeling gelegd.

Het ontwerp in grote lijnen

Bij het concipiëren van onderhavig ontwerp is onderscheid gemaakt tussen de afkondiging van een uitzonderingstoestand en de toepassing van noodwetgeving in een bepaalde maatschappelijke sector.

In het geval van de afkondiging van een uitzonderingstoestand staat het land tegenover buitengewone omstandigheden die het maatschappelijk leven dusdanig beïnvloeden, dat er geen sprake meer is of kán zijn van een normale gang van zaken. De regering zal dan ter beheersing van deze situatie over bevoegdheden moeten kunnen beschikken om deze buitengewone omstandigheden het hoofd te bieden. De achtergronden die aanleiding geven tot een situatie waarbij het wenselijk is een uitzonderingstoestand af te kondigen, kunnen verschillen. Er kan sprake zijn van een natuurramp, maar ook van sociale onrust. In het ergste geval is er sprake van een terroristische of militaire dreiging of actie van buiten.

Van een uitzonderingstoestand dient de situatie te worden onderscheiden dat in een bepaalde maatschappelijke sector wegens uitzonderlijke omstandigheden, behoefte is aan de toepassing van noodwetgeving. Bijvoorbeeld ter bestrijding van hamsteren of prijsopdrijving door een tijdelijke stremming van de invoer van goederen (brandstoffen, voedsel). Ook kan worden gedacht aan het tijdelijk toekennen van bevoegdheden aan een ander bestuursorgaan (zie bijvoorbeeld artikel 15 Landsverordening opruiming schepen en wrakken). Hierbij is dan geen sprake van de beperking van grondrechten van de burgers, maar van het toepassen van bijzondere regels.

De bevoegdheden opgenomen in onderhavige landsverordening betreffen in de eerste plaats het beperken van de grondrechten van de burgers. Deze beperkingen, alhoewel die gelden ter bescherming van de burgers zelf, dienen van een zo kort mogelijke duur te zijn en staan bovendien onder voortdurend toezicht van de Staten

De afkondiging van een uitzonderingstoestand en de beperking van de grondrechten van de burgers zal enkel geschieden en voortduren in omstandigheden die deze beperking rechtvaardigen. De reactie van de burgers bij de afkondiging van een uitzonderingstoestand en de hieraan gekoppelde mate van optreden die noodzakelijk is ter handhaving hiervan, dienen zorgvuldig te worden afgewogen.

Ook de relatie met Saint Martin behoeft in deze bijzondere aandacht. Enerzijds wegens het gevaar dat onrust vanuit Saint Martin van invloed kan zijn op Sint Maarten, maar ook omgekeerd. Nauwe samenwerking en afstemming met de Franse autoriteiten is dan ook noodzakelijk.

In deze landsverordening worden bijzondere bevoegdheden toegekend aan het burgerlijk gezag. Hiervan dient de situatie te worden onderscheiden waarbij burgerlijke bevoegdheden worden toegekend aan het militair gezag. Voorzien wordt dat de toekenning van burgerlijke bevoegdheden aan het militair gezag geschiedt bij rijkswet zoals voorzien in artikel 34 van het Statuut.

Staatkundige context

Op basis van artikel 3, eerste lid, onderdeel a, van het Statuut is de handhaving van de onafhankelijkheid en de verdediging van het Koninkrijk een aangelegenheid van het Koninkrijk. Wat Aruba, Curacao en Sint Maarten betreft zijn voorts de artikelen 30 tot en met 34 van het Statuut van belang. In deze artikelen wordt de basis gelegd voor de Defensiewet Aruba, Curaçao en Sint Maarten, en de daarbij horende uitvoeringsregelingen op landsniveau, en de regeling van de uitzonderingstoestand.

Onderhavig ontwerp past dan ook in de bredere, staatkundige context, aangezien een situatie die aanvankelijk onder de noemer burgerlijke onrust kon worden aangemerkt, kan verworden tot een situatie die de onafhankelijkheid of de belangen van het Koninkrijk bedreigt respectievelijk schaadt. Er kan een omslagpunt optreden waarbij het burgerlijk gezag de situatie niet langer het hoofd kan bieden en het militair gezag dient op te kunnen treden. In dat geval zal het Koninkrijk op basis van artikel 3, eerste lid, onderdeel a, van het Statuut, aan bod zijn. Dit ligt natuurlijk anders indien vanaf het begin er reeds sprake is van een militaire dreiging of aanval.

Artikel 34 van het Statuut betreft de bevoegdheden van de Koning als hoofd van het Koninkrijk. Het biedt de basis voor een rijkswet ter regeling van het in staat van oorlog of beleg verklaren van elk deel van het grondgebied van het Koninkrijk, indien een wezenlijke aantasting van de belangen van het Koninkrijk dreigt. Dit kan zich niet enkel voordoen als gevolg van militaire dreiging van buiten, maar ook door dreiging of verstoring van de inwendige orde en rust. Deze rijkswet is nog niet tot stand gekomen.

De bevoegdheden van de landen ten aanzien van de burgerlijke onrust blijven onverlet. De tekst van artikel 34 is, met wijzigingen, ontleend aan de vergelijkbare regeling in de Landsregelingen van Curaçao en Suriname zoals die golden vóór 1954. In het derde lid van artikel 34 is tevens bepaald dat bij rijkswet kan worden geregeld dat zonnodig de bevoegdheden van het burgerlijk gezag geheel of ten dele over kunnen gaan op het militair gezag.

Hierbij kunnen beperkingen worden opgelegd aan de uitoefening van grondrechten door de burgers. De beperkingen gelden ten aanzien van de vrijheid van drukpers, het recht van vereniging en vergadering, de onschendbaarheid van de woning en het postgeheim.

Voor Sint Maarten, en gelijkelijk Sint Eustatius en Saba, is voor de toekomst wenselijk dat een besluit wordt genomen omtrent het stationeren van een deel van de krijgsmacht van het Koninkrijk op de Bovenwindse Eilanden. Momenteel is er geen aanwezigheid van Nederlandse troepen. Militaire bijstand zal dan moeten worden verleend door de eenheden gestationeerd op Curaçao of Aruba. Gelet op het civiele karakter van de Kustwacht voor Aruba, Curacao en Sint Maarten, alsmede de openbare lichamen Bonaire, Sint Eustatius en Saba, kan het Kustwachtstation te Sint Maarten niet als militair gezag worden aangemerkt. Dit neemt niet weg dat zoals het geval is in het voorstel van rijkswet tot instelling van de kustwacht, dat de Kustwacht bijstand verleent in gevallen van ramp, ongeval of verkeersverstoringen.

In artikel 33 van het Statuut is de grondslag gelegd voor de vordering van goederen en diensten ten behoeve van de verdediging. Voor deze vordering worden bij rijkswet algemene regels gegeven. Deze rijkswet is niet tot stand gekomen.

In onderhavig ontwerp wordt dan ook geen vordering van eigendom geregeld als bedoeld in de Oorlogswet voor Nederland, maar is wel de bevoegdheid toegekend om zaken te gebruiken of in gebruik te vorderen. Wél is in artikel 17, derde lid, van het onderhavige ontwerp een regeling opgenomen voor het aanbrengen van veranderingen aan zaken die op grond van genoemde bevoegdheid zijn gebruikt of gevorderd.

Naast de dienstplichtigen kan Sint Maarten zich ook beroepen op het Vrijwilligerskorps Sint Maarten (VKS). Dit korps bestaat sinds 1997 en is opgericht op basis van de de Landsverordening op de weerkorpsen 1997 (P.B. 1997, nr. 335). Dit korps bestaat momenteel uit 95 vrijwilligers die worden ingezet ter ondersteuning van de politie bij de handhaving van de openbare orde.

In onderstaande tabel wordt een overzicht gegeven van de wettelijke regelingen die betrekking hebben op de handhaving van de openbare orde en de landsverdediging.

Regelingen op koninkrijksniveau en landsniveau	<u>Burgerlijk gezag</u> (hevige sociale onrust)	<u>Militair gezag</u> (oorlog)
Koninkrijksniveau		
Artikel 3, eerste lid, onderdeel a, en de artikelen 30 tot en met 34 van het Statuut		X
Reglement voor de Gouverneur van	X	

Sint Maarten		
Besluit aanwijzingen inzake de inzet van de krijgsmacht in de Nederlandse Antillen en Aruba	X	X
Defensiewet Aruba, Curacao en Sint Maarten (Stb. 1955, 138)		X
Rijkswet geweldgebruik bewakers militaire objecten		X
Militair straf- en tuchtrecht		X
Rijkswet Kustwacht voor Aruba, Curacao en Sint Maarten, alsmede voor de openbare lichamen Bonaire Sint Eustatius en Saba	X	
Rijkswet Noodvoorzieningen scheepvaart (Stb. 1972, 416)		X
Rijkswet vaarplicht (Stb. 1972, 415)		X
Rijkswet zetelverplaatsing door de overheid van rechtspersonen en instellingen (Stb. 1967, 162)		X
Landsniveau		
Artikel 112 van de Staatsregeling	X	
Landsverordening uitzonderingstoestand	X	
Dienstplichtlandsverordening 1961		X
Landsverordening op de weerkorpsen	X	
Landsverordening politie	X	
Landsverordening rampenbestrijding	X	

Financiële implicaties

De financiële consequenties van deze landsverordening zijn in principe nihil, aangezien er geen in maatregelen zijn opgenomen die direct van invloed zijn op een begroting. Mocht een uitzonderingstoestand moeten worden afgekondigd in de toekomst dan zullen natuurlijk kosten zijn verbonden aan de acties die genomen moeten worden om de uitzonderingstoestand het

hoofd te bieden. Het instellen van een fonds voor noodgevallen zal nader worden gezien.

Artikelsgewijze toelichting

Artikel 1

Eerste lid

De term "buitengewone omstandigheden" moet worden gelezen in samenhang met "dit vereisen ter handhaving van de uitwendige of inwendige veiligheid". Om een uitzonderingstoestand te kunnen afkondigen dienen voornoemde buitengewone omstandigheden van dien aard te zijn dat de uitwendige of inwendige veiligheid niet meer kan worden gehandhaafd zonder de buitengewone bevoegdheden die in een afgekondigde uitzonderingstoestand ter beschikking komen.

De term "uitwendige of inwendige veiligheid" is ontleend aan het eerste lid van artikel 112 van de Staatsregeling en moet ruim worden opgevat.

De voordracht tot het landsbesluit, waarbij de uitzonderingstoestand wordt afgekondigd, geschiedt door de Minister-President. Daarmee wordt tot uitdrukking gebracht dat afkondiging van een noodtoestand een zaak van algemeen regeringsbeleid is.

Tweede en derde lid

Omdat in noodgevallen snel handelen noodzakelijk is, is in het tweede lid voorgeschreven dat in het landsbesluit zelf wordt bepaald hoe het bekend wordt gemaakt. Gedacht kan worden aan bekendmaking op radio en televisie. Ten behoeve van de rechtszekerheid mag een uitzonderingstoestand niet eerder ingaan dan het moment waarop het bekend is gemaakt.

In het derde lid wordt bepaald dat, ongeacht de wijze van bekendmaking, genoemd in het tweede lid, het landsbesluit in elk geval in het Afkondigingsblad wordt geplaatst. Daarmee wordt het ingrijpende karakter van de uitzonderingstoestand geaccentueerd.

De afkondiging van de uitzonderingstoestand heeft twee rechtsgevolgen: Allereerst treedt artikel 112, derde lid, van de Staatsregeling in werking. Daarin is vermeld dat terstond na de afkondiging van een uitzonderingstoestand en voorts, zolang deze niet bij landsbesluit is opgeheven, telkens wanneer zij zulks nodig oordelen, de Staten beslissen omtrent het voortduren daarvan. In de tweede plaats krijgt de regering de bevoegdheid om de maatregelen te nemen zoals die in de artikelen 5 en volgende van deze landsverordening zijn beschreven.

Artikel 3

Het is van belang dat er waarborgen zijn voor de Staten om hun bevoegdheden te kunnen uitoefenen. Dit artikel bevat een dergelijke waarborg.

Zodra de noodtoestand is uitgeroepen hebben de Staten op grond van artikel 112, derde lid, van de Staatsregeling de bevoegdheid te beslissen over het al of niet voortduren daarvan. De Staten mogen ook een termijn stellen tot welke de noodtoestand uiterlijk mag duren.

Behalve door de Staten, kan ook door de regering, bij landsbesluit, de uitzonderingstoestand worden opgeheven. Met de zinsnede in onderdeel b "zodra de omstandigheden dit, naar het oordeel van de regering, toelaten" wordt tot uitdrukking gebracht dat de regering uit hoofde van haar eigen verantwoordelijkheid de noodtoestand dient op te heffen zodra de omstandigheden dit toelaten.

Artikel 4

In deze bepaling is een voorziening getroffen voor de bekendmaking en inwerkingtreding van een besluit van de Staten dan wel van de regering tot opheffing van de uitzonderingstoestand.

Het eerste lid bepaalt dat dit besluit op de daarin bepaalde wijze op last van de voorzetter van de Staten bekend wordt gemaakt. Een besluit van de regering wordt door de zorg van de Minister van Algemene Zaken in het Afkondigingsblad geplaatst. Een besluit treedt direct na bekendmaking in werking.

Artikel 5

Deze bepaling stelt buiten twijfel dat het einde van de noodtoestand ook betekent dat de beperkende maatregelen die zijn genomen ingevolge de artikelen 7 tot en met 16 hun werking onmiddellijk verliezen.

Artikelen 7 tot en met 16

Deze bepalingen bevatten de maatregelen die de regering kan nemen tijdens de noodtoestand. Het betreffen in veel gevallen aangelegenheden die een inbreuk maken op grondwettelijke vrijheden, zoals de vrijheid van meningsuiting, het recht van vergadering, het briefgeheim etcetera. Het spreekt vanzelf dat een dergelijke inbreuk niet te lichtvaardig moet worden toegepast. De overheid zal zich daarbij moeten leiden door de beginselen van proportionaliteit en subsidiariteit. Het beginsel van proportionaliteit houdt in dat de mate, de frequentie en de duur van de te nemen maatregelen moeten zijn afgestemd op de ernst van de situatie. Het toepassen van het subsidiariteitsbeginsel brengt mee dat de overheid zich bij elke afzonderlijke maatregel ervan moeten vergewissen of een langer voortduren daarvan nodig is en of deze niet kan worden vervangen door een minder ingrijpende maatregel.
